

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर
इजलास
माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री बासुदेव खनाल
फैसला

२०७९।०८० सालको निर्णय नं. ३७५

पुनरावेदन नं. ०७७-RB-०१४३

मुद्दा:- आयकर (२०७१/०७२) ।

श्री रघुपति जुट मिल्स लिमिटेड, बिराटनगर (रानी), मोरङ (स्थायी लेखा नं. ३०००३८०८६) को हकमा ऐ.का. अधिकार प्राप्त ग्रुप भाईस प्रेसिडेन्ट अमित कुमार जैन.....१ } पुनरावेदक

विरुद्ध

श्री आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट.....१ }
श्री ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर.....१ } प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय : ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी : प्रमुख कर प्रशासक श्री धनिराम शर्मा

शुरु निर्णय मिति : २०७५।०३।०४

प्रशासकिय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री बिनोद बहादुर कुँवर

निर्णय मिति: २०७७।२।१३

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट	: विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ
	: विद्वान अधिवक्ता श्री नितेश श्रेष्ठ
प्रत्यर्थीको तर्फबाट	: विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री दिपक भण्डारी
	: विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकर

अविलम्बित नजीर: x

आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।२।१३ मा भएको निर्णय उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) तथा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम करदाताको तर्फबाट परेको पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं न्यायाधिकरणको ठहर यसप्रकार रहेको छ।

तथ्य खण्ड

१. ठूला करदाता कार्यालयको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका करदाता श्री रघुपति जुट मिल्स लिमिटेडले आर्थिक वर्ष २०७१।०७२ को आय विवरण आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार निकासी तर्फ रू.८,१९,३७,३६१।- करयोग्य नोक्सानी कायम गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरमा मिति २०७२।०९।३० मा विवरण पेश गरेको ।
२. उक्त आ.व. को लागि कार्यालयबाट कर परीक्षण हुँदा करदाताबाट पेश हुन आएको आय विवरण र सो साथ संलग्न कागजात, फांटवारी तथा प्रमाणहरूको अध्ययन, छानविन गरी पेश हुन आएको प्रतिवेदन समेतलाई आधार बनाई विश्लेषण गर्दा प्रस्तुत करदाताको यस आ.व. २०७१/०७२ को सम्बन्धमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम आयमा समावेश गर्नुपर्ने रकम समावेश नगरेको तथा कट्टी गर्न नपाइने खर्च कट्टी दावी गरेकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि निकासी तर्फको संशोधित करयोग्य नोक्सानी रू.३,८६,९४,६७९।- तथा उद्योग तर्फको करयोग्य आय रू.१,१२,१६८।- कायम गर्नुपर्ने तथा भुक्तानीमा कर कट्टी गरी दाखिला गर्नुपर्ने सो बमोजिम नगरेको तथा कट्टी गरेको रकम आयकर ऐन, २०५८ ले तोकेको समयमा राजस्व दाखिला गरेको नपाइएकोले कर, व्याज शुल्क समेत जम्मा रू. ४,०४,४५३।- निर्धारण गर्नु पर्ने भएकोले उल्लेखित बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले दिन १५ (पन्ध्र) भित्र जवाफ पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को १०१ (६) र दफा ९० (८)

बमोजिम विस्तृत व्यहोरा खुलाई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०७५।०२।१० मा सूचना जारी भएको ।

३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७५।०२।१० मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७५।०२।१४ मा बुझी लिई सो को लिखित जवाफ म्यादभित्रै मिति २०७५।०२।२४ मा पेश गरेको ।
४. करदाताको प्रस्तुत आ.व.को मिसम्याच भिडानको क्रममा विभिन्न फर्म तथा कम्पनीहरुसँगको कारोवारमा मिसम्याच भएको देखिँदा उक्त मिसम्याच देखिएको (खरिद फरक परेको) रकम रु.५,३९,७९७।- लाई लागत खर्च दिई सो मा करदाताको प्रस्तुत आ.व.को कुल मुनाफाको ७.६७ प्रतिशतले हुने रकम रु.४१,४०२।- थप विक्री कायम गरी सोही ऐनको दफा ७ को उपदफा (२) को खण्ड (ग) बमोजिम आयमा गर्नुपर्ने लगायतको आधार तथा कारणबाट श्री रघुपति जुट मिल्स लिमिटेडको आ.व. २०७१।०७२ को लागि निकासी तर्फको संशोधित करयोग्य नोक्सानी रु. ३,८६,९४,६७९।- तथा उद्योग तर्फको करयोग्य आय रु. १,१२,१६८।- कायम गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७५।०३।०४ मा भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश।
५. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०७५।०३।०४ मा जारी गरेको आ.व. २०७१/०७२ को आयकरतर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी रघुपति जुट मिल्स लिमिटेडले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७५।०५।०१ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन ।
६. ब्याज खर्च सम्बन्धमा निवेदकले एकातर्फ तरलता अभाव देखाई बैंकबाट कर्जा लिई ब्याज खर्च कट्टी गरेको अर्कोतर्फ आफूसंग भएको रकम अन्य फर्मलाई ब्याज नलिईकन लामो समयसम्म सापटी दिएको तथा उधारोमा समान विक्री गरी असुल उपर नगरेको हुँदा समानुपातिक हिसाबले हुन आउने हदसम्मको बैंक कर्जामा निवेदकले कट्टी गरेको ब्याज खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४(१) बमोजिम अमान्य गर्ने गरी कार्यालयबाट भएको निर्णय कानून सम्मत देखिएको। त्यस्तै कच्चा पदार्थको अन्तिम मौज्जात कम मूल्याङ्कन गरी बढी व्यापार मौज्जातको लागत खर्च कट्टी लिएको सम्बन्धमा निवेदकले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ को उपदफा (६) र (८) बमोजिम कच्चा जुटको अन्तिम मौज्जात गणना नगरी औसत लागत तरिकाबाट अन्तिम मौज्जात लागत गणना गरेको हुँदा कार्यालयबाट पहिलो प्राप्ति पहिलो निष्काशन तरिका बमोजिम कच्चा जुटको अन्तिम मौज्जात गणना गरी व्यापार मौज्जात लागत खर्च गणना गर्दा बढी खर्च कट्टी गरेको पाइएकोले सोही ऐनको दफा १५ बमोजिम व्यापार मौज्जात लागत खर्च

कट्टी नपाउने। त्यस्तै कर्मचारी पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा खर्च कट्टी सम्बन्धमा कुनै ठोस प्रमाणहरू पेश नगरेको अवस्थामा आयकर ऐन (संशोधन सहित), २०५८ को दफा १३ तथा १५ बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण कानून सम्मत देखिएको। त्यसैगरी नोकसानी खर्च बढी कट्टी सम्बन्धमा निवेदकले लिएको जिकिर तथा प्रमाणको छानविन, विशेषण एवं भिडान गरी पुनः संशोधित कर निर्धारण गर्नको लागि कार्यालयमा पठाउनु पर्ने। साथै मिसम्याच सम्बन्धमा संशोधित कर निर्धारणको आधार तथा कारणमा उल्लिखित फर्म/प्रा.लि.हरूबाट खरीद गरेको सबै रकमलाई खरीदमा समावेश नगरेको देखिएकोले फरक परेको कारोबार रु.५,३९,७९७।- मा यस आ.ब.को कुल मुनाफा ७.६७ प्रतिशत समायोजन गर्दा हुने रकम रु.५,८१,१९९।- लाई थप बिक्री कायम गरी सोमा लागत खर्च दिई हुने रकम रु.४१,४०२।- लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७ को उपदफा (२) बमोजिम आयमा समावेश गर्नु पर्ने भनी कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण कानूनसम्मत देखिएको र उद्योगतर्फ स्थानिय बिक्री आय कायम सम्बन्धमा निवेदकले साधारण व्यवसायबाट प्राप्त बिक्री आयमा समावेश गरेको रकम रु.१,३६,९१,५८,८६९।- लाई आय विवरणसाथ संलग्न वित्तीय विवरण अनुसारको स्थानिय बिक्री रु.६,२८,४९,६०३।- र निर्यात बिक्री रु.१,३०,६३,०९,२६६।- कायम गरी सोही आधारमा साधारण व्यवसायतर्फ करयोग्य आयबाट हंटाई निर्यात बिक्री (औद्योगिकतर्फ) तथा स्थानिय बिक्री (औद्योगिकतर्फ) को करयोग्य आय कायम गरी कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण कानूनसम्मत देखिएको हुँदा निवेदकको निवेदन जिकिर पुग्न नसक्ने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।०२।१३ मा भएको निर्णय।

७. ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारणको क्रममा ब्याज खर्च कट्टी, कच्चा पदार्थको अन्तिम मौज्जात कम मूल्यांकन गरी बढी व्यापार मौज्जातको लागत खर्च कट्टी लिएको सम्बन्धमा, कर्मचारीको पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा खर्च कट्टी दावी, नोकसानी खर्च, मिसम्याच तथा उद्योगतर्फको स्थानिय बिक्री आय कायमका सम्बन्धमा लिईएको आधार तथा कारण कानूनसम्मत नभएको हुँदा सो बदर गरी करदाताले कर परीक्षणको क्रममा पेश गरेको कागज प्रमाणहरूको यथोचित मूल्यांकन गरी पुनरावेदन मागदावी बमोजिम गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको करदाताको तर्फबाट मिति २०७७।०५।३० मा यस न्यायाधिकरण समक्ष पेश भएको पुनरावेदन पत्र।

८. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु। प्रारम्भिक सुनुवाईको क्रममा प्रत्यर्थी झिकाउने प्रयोजनको लागि प्रस्तुत आदेश

पर्याप्त रहेकोले सहकर्मी लेखा सदस्यको रायसंग सहमत हुन नसकेकोले राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ५(३) बमोजिम गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९/०१/०२ मा भएको आदेश।

ठहर खण्ड

९. नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा मिसिल संलग्न पुनरावेदन पत्र, प्रत्यर्थी ठूला करदाता कार्यालयबाट प्राप्त हुन आएको शुरु मिसिल लगायतका अन्य कागजातहरू समेत अध्ययन गरी पुनरावेदक करदाता रघुपति जुट मिल्स लिमिटेडका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ र विद्वान अधिवक्ता श्री नितेश श्रेष्ठले ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश त्रुटिपूर्ण रहेको हुँदा सो आदेश बदर गरी पुनरावेदन मागदावी बमोजिम गरी पाउँ भनी तथा प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय, काठमाडौँका विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री दिपक भण्डारी र विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत विधिसम्मत रहेको हुँदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो।
१०. पुनरावेदक करदाताबाट लिइएको पुनरावेदन जिकिर, दुवै तर्फका विद्वानहरूबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, यसमा ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन? पुनरावेदक करदाताको जिकिर पुग्न सक्छ, सक्दैन भन्ने प्रश्नमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
११. करदाताको पहिलो पुनरावेदन जिकिर ब्याज खर्चका सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। उद्योगले विभिन्न पार्टीहरूलाई नगद रकम पेशकी नदिई आर्थिक वर्षमा उद्योगले तयारी जुट वस्तु तथा अन्य सामान विक्री कार्य गरे वापतको रकम बक्यौता रहेको र बक्यौता निरन्तर ताकेता गरिएकोमा हाल ती उद्योगहरू सञ्चालनमा नरहेको साथै उद्योगले उक्त आ.व.मा विभिन्न फर्महरूलाई आसामीमा राखिएको हुँदा रु.४,६४,९३८।- मा औसत ब्याज गणना गरी ब्याज खर्चबाट कट्टी गर्ने दावी गरेकोमा उक्त व्याज खर्च अमान्य गरी प्रत्यर्थी कार्यालयहरूबाट भएको निर्णय बदर गरिनु पर्दछ भन्ने करदाताको पुनरावेदन जिकिर रहेको देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारणको क्रममा एकातर्फ

पुनरावेदक करदाताले विभिन्न बैंकहरुबाट विभिन्न शीर्षकमा कर्जा उपभोग गरे वापत रु. ३,७६,४२,६१७।- ब्याज खर्च कट्टी गरेको तर अर्कोतर्फ आफ्ना सम्बद्ध निकाय अरुण बनस्पती उद्योगलाई रु.८७,९४५।- भूकुटी पल्प एण्ड पेपरलाई रु.३,७६,९९३।- गरी Advance वापत जम्मा रु.४,६४,९३८।- दिएको र सोको ब्याज रु.४२,५४१।- खर्च कट्टी गरेको दिन नमिल्ने भन्ने आधार उल्लेख गरेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ (१) (क) मा “कुनै आय वर्षमा व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आयको गणना गर्ने प्रयोजनको लागि व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यका लागि सिर्जना भएको ऋण दायित्व अन्तर्गत सो रकम सोही वर्ष प्रयोग गरिएको वा सो वर्षमा प्रयोग गरिएका कुनै सम्पत्ति खरिद गर्न प्रयोग गरिएको हुनुपर्ने छ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। पुनरावेदक करदाताले रकम अभाव भएको भनी बैंकबाट कर्जा लिई सो मा लाग्ने ब्याज रकममा कट्टी दावी गरेको देखिन्छ भने आफूले लिन बाँकी रकमलाई उठाउने प्रयास गरेको देखिँदैन। विना ब्याज विभिन्न निकायहरुलाई Advance वापत रकम दिएको देखिएको अवस्था देखिँदा सापटी रकममा पुनरावेदक करदाताले प्रस्तुत आ.व. को ऋण रकममा भुक्तानी गरेको औषत बार्षिक ब्याजदर ९.१५ प्रतिशतका दरले हुने ब्याज रकम रु.४२,५४१।- लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४(१) बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी सुरु कार्यालयबाट भएको निर्णय मिलेकै देखिन आयो।

१२. करदाताको दोस्रो पुनरावेदन जिकिर कच्चा पदार्थको अन्तिम मौज्जात कम मूल्यांकन गरी बढी व्यापार मौज्जातको लागत खर्च कट्टी लिएको सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। कच्चा जुटको अन्तिम मौज्जात गणना आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ को उपदफा (८) को कानूनी व्यवस्था बमोजिम औसत लागत तरिका अवलम्बन गरी भएको हुँदा अन्तिम मौज्जात न्यून गरी बढी व्यापार मौज्जात लागत खर्च कट्टी नलिएको भन्ने करदाताको पुनरावेदन जिकिर रहेको देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारणको क्रममा उद्योगले प्रस्तुत आ.व. मा कच्चा पदार्थ (जुट) को अन्तिम मौज्जात ८,२४,२७३ के.जी.को मौज्जात मूल्यांकन रु.४,२५,०२,८००।- कायम गरेको तर कर परीक्षणको क्रममा कच्चा पदार्थको प्रति के.जी. औषत उपभोग दर रु.५१.५६ को आधारमा अन्तिम मौज्जातको मूल्यांकन गरेको देखिएकोले करदाताले उक्त अन्तिम मौज्जातको पहिलो प्राप्ति पहिलो निष्काशन तरिका बमोजिम मूल्यांकन गर्दा रु.१,१७,६६,७६३।- वरावरको न्यून मूल्यांकन गरेको हुँदा उक्त रकममा खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको देखिन्छ। करदाताले मिति २०७५।०२।२४ मा ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरमा पेश गरेको लिखित जवाफमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ उपदफा (८) अन्तर्गत कच्चा जुट खरिदको औषत लागत बार्षिक दरबाट नै अन्तिम मौज्जातको गणना गरेको र आयकर ऐन, २०५८ लागू भए देखि नै यस उद्योगले बार्षिक औषत

तरिकाबाट मौज्जात गणना कार्य गर्दै आएको भनी स्पष्ट जवाफ दिएको देखियो । यस सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरले कुनै आधार र कारण उल्लेख नगरी पहिलो प्राप्ति पहिलो निष्काशन गरिका बमोजिम मूल्यांकन गर्दा रु.१,१७,६६,७६३ ।- न्यून मूल्यांकन हुन जाने भई व्यापार मौज्जात लागत खर्च बढी दावी गरेकोले लागत खर्च कट्टि नपाउने निष्कर्षमा पुगेको देखियो । यसरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ को उपदफा (६) ले पहिलो प्राप्ति पहिलो निष्काशन तरिका वा भारित औषत लागत तरिकाबाट व्यापार मौज्जातको लागत गणना गर्न छनौट गर्न सक्ने अधिकार करदातालाई प्रदान गरेको परिप्रेक्ष्यमा कर कार्यालयले आफैले पहिलो प्राप्ति पहिलो निष्काशन तरिका बमोजिम व्यापार मौज्जातको लागत गणना गर भनी निर्देशित (Dictate) गर्न मिल्ने देखिएन । त्यसैले यो शिर्षकको संशोधित निर्धारण न्यायोचित र कानून सम्मत नदेखिँदा बदर उल्टी हुने देखियो । अब करदाताले विगतका वर्षहरूमा कुन तरिकाबाट गणना गरेको रहेछ ? यो आर्थिक वर्षमा गणना तरिकामा आफू खुशी परिवर्तन गरेको हो वा होइन ? आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ को उपदफा (८) को खण्ड (क) बमोजिमको भारित औषत लागत तरिका बमोजिम व्यापार मौज्जातको लागत गणना गरेको छ वा छैन भन्ने सम्बन्धमा जो जे बुझ्नु पर्छ बुझी कानून बमोजिम पुनः संशोधित कर निर्धारण गर्न शुरू ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरमा पठाउन उपयुक्त हुने देखियो ।

१३. करदाताको तेस्रो पुनरावेदन जिकिर कर्मचारीको पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा खर्च कट्टीका सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ । ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारणको क्रममा करदाताले प्रस्तुत आ.व.को नाफा-नोक्सान अनुसार कर्मचारीको पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा वापत रु.३,२५,५४,१६९ ।- खर्च कट्टी लिएको तर कर परीक्षणको क्रममा करदाताले कर्मचारीको पारिश्रमिक आय गणना विवरणमा रु.३,२३,२६,६५८ ।- मात्र समावेश गरेको देखिएकोले बढी दावी गरेको खर्च रकम रु. २,२७,५११ ।- मा खर्च कट्टी नपाउने भन्ने आधार उल्लेख गरेको देखिन्छ । कर्मचारीको कुल तलब भुक्तानी रकममा उपदान खर्च समेत भएकोले फरक पर्न गएको हुँदा पारिश्रमिक खर्च रकम रु.३,२५,५४,१६९ ।- नै वास्तविक खर्च भएको हुँदा करयोग्य आयतर्फ खर्च कट्टी पाउनु पर्दछ भन्ने करदाताको पुनरावेदन जिकिर रहेको देखिन्छ । करदाताले कानून बमोजिम गरी खर्च कट्टी लिएको भन्ने तर्क प्रस्तुत गरेको भएतापनि सो लाई पुष्टि गर्ने ठोस प्रमाण पेश गर्न नसकेको, उपदान खर्च व्यवस्था गरेको भए अलग विवरण राख्नु पर्नेमा तलब भुक्तानीमा शिर्षकमा समावेश भएको भन्ने जिकिर औचित्य पूर्ण देखिएन । त्यसैले बढी दावी गरेको प्रमाणबाट पुष्टी नभएको खर्च आयकर ऐन, २०५८

को दफा १३ तथा दफा १५ बमोजिम खर्च खर्च कट्टी अमान्य हुने गरी भएको सुरु निर्णय कानून सम्मत नै देखिन्छ।

१४. करदाताको चौथो पुनरावेदन जिकीर ठूला करदाता कार्यालयले अन्तिम कर निर्धारण आदेशको क्रममा करदाताले आयकर ऐन, २०५८ को दफा २० को उपदफा (१) को खण्ड (ख) विपरित आ.व. २०६३।०६४ को नोकसानी रकम हाल सम्म पनि जिम्मेवारी सारी आएकोले उक्त नोकसानी कट्टि नपाउने भनी गरेको निर्णय त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी आ.व. २०६३।०६४ को रु.२५,४७,८९९। - मात्र कट्टा गरी पाउ भनी जिकिर लिएको देखियो। करदाताले यही जिकिर प्रशासकीय पुनरावलोकनको निवेदनमा पनि लिएको र आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०७७।२।१३ मा निर्णय हुँदा नोकसानी कट्टि सम्बन्धमा निवेदनको लिएको जिकिर तथा प्रमाणको छानविन, विश्लेषण एवं भिडान गरी पुनः संशोधित कर निर्धारण गर्नको लागि कार्यालयमा पठाउनु पर्ने ठहर्छ भनी निर्णय भई करदाताको मागको संबोधन गरेकोले यो शिर्षकको पुनरावेदन जिकिर औचित्यहिन देखिँदा थप विवेचना गरिरहनु परेन।

१५. करदाताको पाँचौ पुनरावेदन जिकिर मिसम्याचका सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। आ.व.२०७१।०७२ को अनुसूची-१३ को वित्तिय तथा खरिद विक्री विवरणमा विभिन्न आपूर्तिकर्ताको वार्षिक खरिद कारोवार मू.अ.कर सहित दाखिला गरेको र उक्त दाखिलामा नगद खरिद तथा सिधै खर्चमा प्रविष्ट गरिएको हुनाले फरक पर्न गएको भन्ने पुनरावेदन जिकिर लिएको देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेशको क्रममा उद्योगको विभिन्न फर्म/प्रा.लि. हरूसँगको कारोवार मिसम्याच भएको पाईएको हुँदा मिसम्याच देखिएको रकम रु.५,३९,७९७। - लाई लागत खर्च दिई सोमा करदाताको प्रस्तुत आ.व.को कुल मुनाफा ७.६७ प्रतिशतले हुने रु.४१,४०२। - थप विक्री मानी आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७ को उपदफा (२) को खण्ड (ग) बमोजिम आयमा समावेश गर्नु पर्ने भन्ने आधार उल्लेख भएको देखिन्छ। कर परीक्षणको क्रममा करदाताले पेश गरेको लेजर बमोजिम करदाताले प्रस्तुत आ.व.मा एस.लाल एण्ड सन्स, अरूण ट्रेडर्स, रोहन सप्लायर्स र एभरटेक इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.सँग रु.५,३९,७९७। - रकम बराबरको खरिद गरेको देखिए तापनि आय विवरणको अनुसूची-१३ मा सो खरिद रकम प्रविष्ट गरेको देखिँदैन। कर कार्यालयको Officer Portal System बाट हेर्दा विभिन्न फर्म/प्रा.लि. हरूसँग पुनरावेदक करदाताले गरेको कारोवारमा मिसम्याच समेत भएको देखिन्छ। यसरी खरिदकर्ता र विक्रीकर्ताको खरिद विक्री भिडानबाट पनि खरिद विक्री रकममा भिन्नता देखिन आउँछ। साथै प्रस्तुत विवादका सन्दर्भमा करदाताले ठोस प्रमाण पेश गरी मिसम्याच देखिनुको युक्ति युक्ति कारण सहित आफ्नो जिकिरलाई पुष्टि गर्न सकेको नपाइएकोले करदारताको पुनरावेदन जिकिसँग सहमत हुन सकिएन।

१६. करदाताको अन्तिम पुनरावेदन जिकिर निर्यात तर्फको आय रु.१,१२,१६८।- हटाई औद्योगिक तर्फको करयोग्य आयमा समावेश गरेको सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। करदाता उद्योगले उत्पादन गरेको वस्तुहरू निर्यातबाट आय गरे पनि स्थानियबाट आय आर्जन गरे पनि उद्योगको खर्च आम्दानी एकै हुने साथै आय विवरण पेश गर्दा अनुसूची-५ मा आयकर ऐन बमोजिम भरेको कारण प्रस्तुत आ.व.को स्थानिय आम्दानी अलग राख्नु नपर्ने भन्ने करदाताको पुनरावेदन जिकिर रहेको देखिन्छ। करदाताले आफ्नो उद्योगले प्रस्तुत आ.व. २०७१।०७२ मा १२६५ स्थानिय कामदारहरूलाई वर्षभरी रोजगार दिएको भन्ने तथ्य श्रम कार्यालय, विराटनगरको च.नं.०८, मिति २०७५।४।२ को पत्रबाट पुष्टि हुने भएकोले आयकर ऐन, २०५८ को परिच्छेद-४ को दफा ११ को उपदफा ३(क) को कानूनी प्रावधान बमोजिम विशेष उद्योग भएकाले यस आ.व.को आयमा लाग्ने करको ८० प्रतिशत मात्र कर लाग्ने भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको देखिन्छ। ठूला करदाताबाट भएको संशोधित कर निर्धारणको क्रममा करदाताको वित्तिय विवरण बमोजिम स्थानिय विक्री रु.६,२८,४९,६०३।- र निर्यात रु.१,३०,६३,०९,२६६।- रहेको हुँदा करदाताको स्थानिय विक्री अन्तर्गतको औद्योगिक आय र निर्यात विक्री कारोवारमा फरक करको दर आकर्षित हुने हुँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११(४) आकर्षित हुनेमा करदाताले सो नगरेकोले औद्योगिक तर्फको आय रु.१,१२,१६८।- निर्याततर्फको करयोग्य आयबाट हटाई औद्योगिकतर्फको करयोग्य आयमा समावेश गरी सोही ऐनको अनुसूची-२ बमोजिम २० प्रतिशतका दरले कर गणना गर्नुपर्ने रकम रु.१,१२,१६८।- रहेको भन्ने आधार उल्लेख गरेको देखिन्छ। करदाताले ठूला करदाता कार्यालय समक्ष पेश गरेको आयविवरणमा व्यवसायबाट प्राप्त विक्री आयमा समावेश गर्नुपर्ने रकम रु.१,३६,९१,५८,८६९।- रहेको भनी उल्लेख गरेको देखिन्छ। उक्त विवरणमा स्थानिय विक्री वापतको रकम रु. ६,२८,४९,६०३।- र निर्यात विक्री रकम रु.१,३०,६३,०९,२६६।- उल्लेख गरेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११ को उपदफा (४) मा "उपदफा (१),(२),(३) को खण्ड (क) र (ख), उपदफा (३क), (३ख), (३ग) र (३घ), अनुसूची-१ को दफा १ को उपदफा (१३), (१४) र (१५) र अनुसूची-१ को दफा २ को उपदफा (२), (३), (३क) र (४) बमोजिमका व्यक्तिले आयको गणना गर्दा अन्य छुट्टै व्यक्तिद्वारा सो आय मात्र प्राप्त गरे सरह मानी सो आयको गणना गर्नु पर्नेछ।" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाईन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची-१ को दफा २ मा निकायको सम्बन्धमा लाग्ने करको दरबारे उल्लेख गरी सो लाग्ने करको दरमा सोही ऐनको दफा ११ ले व्यवसायिक छुट तथा सुविधाहरूको व्यवस्था गरेको देखिन्छ। विशेष उद्योगलाई लाग्ने कर, उत्पादनमूलक उद्योगले उत्पादन गरेको वस्तु निर्यात गरी प्राप्त आयमा लाग्ने करको दर र १२ सय बा

सोभन्दा बढी नेपाली नागरिकलाई बर्ष भरी नै प्रत्यक्ष रोजगारी दिने विषेश उद्योगलाई लाग्ने कर आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची-१ को दफा २ को उपदफा (३क) तथा सोही ऐनको दफा ११ को उपदफा (३) देहायको खण्ड (क) एवं उपदफा (३ड) बमोजिम करको दर फरक-फरक हुने व्यवस्था उल्लेख भएको पाईन्छ। उल्लिखित कानूनी व्यवस्थाले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ बमोजिम दाखिला गरेको आय विवरण अनुसार करको दर फरक भएकोले सोही ऐनको दफा ९६ बमोजिम दाखिला गरेको आय विवरण अनुसार करको दर फरक भएकोले सोही ऐनको दफा ११ को उपदफा (४) को व्यवस्था बमोजिम अनुसूची-१ को दफा २ को उपदफा (२),(३), (३क) र (४) बमोजिमका व्यक्तिले आयको गणना गर्दा अन्य छुट्टै व्यक्तिद्वारा सो आय मात्र प्राप्त गरे सरह मानी सो आयको गणना गर्नु पर्नेछ भन्ने कानूनी प्रावधानको अधिनमा रही निर्धारणयोग्य आय कायम गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११(५) बमोजिम करयोग्य आय गणना गर्नुपर्ने देखिन्छ। यस अवस्थामा करदाताले साधारण व्यवसायबाट प्राप्त विक्री आयमा समावेश गरेको रकमलाई आय विवरणसाथ संलग्न वित्तिय विवरण अनुसारको स्थानिय विक्री तथा निर्यात विक्री कायम गरी सोही आधारमा निर्यात तर्फको करयोग्य आयबाट हटाई औद्योगिक तर्फको विक्रीको करयोग्य आय कायम गर्ने गरी प्रत्यर्थी कार्यालयहरुबाट भएको निर्णय मिलेकै देखिँदा अन्यथा परिवर्तन गरिरहनु परेन।

१७. तसर्थ माथि विवेचित आधार र कारणबाट करदाता श्री रघुपति जुट मिल्स लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ३०००३८०८६) को आ.व. २०७१।०७२ को संसोधित कर निर्धारण गर्दा ठुला करदाता कार्यालयले कच्चा पदार्थको अन्तिम मौज्जात मूल्याङ्कनलाई मान्यता नदिई अधिक मूल्यलाई आयमा समावेश गर्ने गरी मिति २०७५।०३।०४ मा गरेको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।०२।१३ मा भएको निर्णय समेत उक्त शीर्षकको हकमा मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी भई पुनःसंसोधित कर निर्धारण गर्न शुरुमा पठाउनु पर्ने ठहर्छ। अन्य शीर्षकमा करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. माथी ठहर खण्डमा उल्लेख भए बमोजिम पुनरावेदक करदाता श्री रघुपति जुट मिल्स लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ३०००३८०८६) को आ.व. २०७१।०७२ को संसोधित कर निर्धारण गर्दा ठुला करदाता कार्यालयले कच्चा पदार्थको अन्तिम मौज्जात मूल्याङ्कनलाई मान्यता नदिई अधिक मूल्यलाई आयमा समावेश गर्ने गरी

मिति २०७५।०३।०४ मा गरेको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।०२।१३ मा भएको निर्णय समेत उक्त शीर्षकको हकमा केही उल्टी भई पुनःसंशोधित कर निर्धारण गर्न शुरुमा पठाउनु ठहरी फैसला भएकोले उक्त शीर्षकमा जे जो बुझ्नु पर्छ बुझी पुन निर्णय गर्नु भनी प्रस्तुत फैसलाको प्रतिलिपी सहित ठूला करदाता कार्यालयमा लेखी पठाईदिनु।

२. माथि प्रकरण नं. १४ मा उल्लेख भए बमोजिम आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०७७।२।१३ को निर्णानुसार नोक्सानी कट्टी शीर्षकमा पुनः संशोधित कर निर्धारण गर्नु भनी ठूला करदाता कार्यालयलाई लेखी पठाईदिनु।
३. फैसलाको प्रतिलिपी सहित फैसला भएको जानकारी बिशेष सरकारी वकिलको कार्यालय काठमाण्डौलाई पठाईदिनु।
४. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतिय प्रति यस न्यायाधिकरणको सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
५. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लाग्ने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।
६. प्रस्तुत पुनरावेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर पठाई रेकर्ड मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

बासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

शाखा अधिकृत: प्रमोद रिजाल

ईति सम्वत् २०८० साल बैशाख १२ गते रोज ३ शुभम् -----

फैसला प्रमाणिकरण मिति:-

प्रमाणिकरण गर्ने लेखा सदस्य:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम ललितपुरको छाप